

Capitolul I. Noțiuni introductive

Secțiunea I. Definiția dreptului civil

Omul este o ființă socială. În satisfacerea intereselor sale individuale, el întreprinde acțiuni, intrând în raporturi cu alți oameni și cu societatea din care face parte. Conduita sa nu ține, însă, exclusiv de voința proprie, ci este dirijată de anumite reguli (norme). În primul rând, intervin regulile moralei și moral-religioase, a căror nerespectare atrage doar o sancțiune de ordin moral, la nivelul conștiinței fiecărui individ. Regulile de drept (normele juridice) îngrădesc acțiunile/inacțiunile omului, în sensul că acestuia îi este permis sau interzis să acționeze într-un fel sau altul în satisfacerea intereselor sale, în funcție de respectarea intereselor celorlalți.

Dreptul reprezintă totalitatea normelor care reglementează acțiunile omului în societate și a căror respectare este asigurată prin forța coercitivă a statului¹⁾ (adică, statul prin organele sale competente îi sancționează pe cei care nu le respectă). Acesta este așa numitul *drept pozitiv*, adică existent la un moment dat într-o anumită societate și concretizat în legi scrise sau obiceiuri, care este, în toate cazurile, obligatoriu. El se aplică tuturor și mai poartă denumirea de *drept obiectiv*²⁾.

La baza dreptului pozitiv stă un complex de reguli fundamentale, noțiuni universale de drept, „produsul experienței colective a tuturor națiunilor civilizate”³⁾, care se numește *drept natural*.

Dreptul pozitiv se împarte în drept național și drept internațional, care, la rândul lor, se împart în *public și privat*. Obiectul de studiu al dreptului privat îl formează raporturile dintre oameni în legătură cu interesele lor individuale. Raporturile dintre oameni și societate, și raporturile dintre state sunt reglementate de dreptul public.

¹⁾ A se vedea O. Ungureanu, *Drept civil. Introducere*, ed. a VI-a, Editura Rosetti, București, 2002, p. 13.

²⁾ *Ibidem*, p. 14.

³⁾ A se vedea M.B. Cantacuzino, *Elementele dreptului civil*, Editura All Educațional, București, 1998, p. 12.

O ramură a dreptului privat, și anume baza acestuia, este dreptul civil. Prin *ramură de drept* se înțelege acel grup de norme juridice care reglementează o anumită categorie de relații sociale.

Dreptul civil poate fi definit ca fiind acea ramură a dreptului privat, care reglementează raporturile patrimoniale și personal nepatrimoniale dintre persoanele fizice și juridice, aflate într-o poziție de egalitate juridică. Din definiția dreptului civil rezultă care este obiectul dreptului civil, care sunt subiectele și care este metoda lui de reglementare.

Prin *obiect* al unei ramuri de drept se înțelege acel complex de raporturi sociale care sunt reglementate de regulile de drept ce aparțin ramurii respective. Obiectul ramurii dreptului civil îl constituie acele raporturi sociale de natură patrimonială și personal nepatrimonială care se stabilesc între persoanele fizice și persoanele juridice.

Raporturile patrimoniale sunt acelea care au un conținut economic, evaluabil în bani (de exemplu, raporturile care se nasc dintr-un contract de vânzare-cumpărare).

Raporturile personale nepatrimoniale sunt acelea al căror conținut nu poate fi evaluat în bani (de exemplu, raporturile care privesc viața privată a unei persoane: dreptul la nume, la domiciliu, la reputație).

Persoana fizică reprezintă omul, privit individual, ca titular de drepturi și obligații civile.

Persoana juridică reprezintă colectivul de oameni, care, odată ce îndeplinește condițiile cerute de lege, este titular de drepturi și obligații civile.

Raporturile civile se stabilesc între subiectele de drept civil, adică între persoanele fizice, între persoanele juridice sau între persoanele fizice și persoanele juridice.

Prin *metoda de reglementare* a unei ramuri de drept se înțelege poziția părților participante la raportul juridic, care poate fi de egalitate sau de subordonare. În dreptul civil, poziția părților este de egalitate juridică, ceea ce înseamnă că una dintre părți nu se subordonează celeilalte (de exemplu, în raporturile care se nasc dintr-un contract de vânzare-cumpărare, părțile se află într-o poziție de egalitate juridică – nu neapărat și economică –, în sensul că au posibilitatea de a avea drepturi și obligații și de a le exercita în mod liber; astfel, proprietarul bunului nu îl poate obliga pe cumpărător să achiziționeze bunul, dacă

bunul nu corespunde exigențelor acestuia și refuză să-l cumpere; potențialul cumpărător nu-l poate obliga pe proprietar să vândă bunul).

Dreptul civil nu reglementează, însă, toate raporturile patrimoniale și personale nepatrimoniale din societate. O parte a acestora este reglementată de alte ramuri de drept, precum: dreptul familiei, dreptul comercial, dreptul internațional privat, dreptul muncii. Pentru a stabili care anume raporturi formează obiectul dreptului civil, urmează a se face delimitarea dreptului civil de celelalte ramuri, prin indicarea obiectului lor de reglementare. Astfel, ceea ce intră în sfera acestor ramuri, nu intră în sfera dreptului civil.

Dreptul civil joacă, însă, rolul unui așa numit *drept comun*, în sensul că, ori de câte ori un raport juridic ce aparține unei alte ramuri de drept nu poate fi reglementat, întrucât acea ramură nu conține prevederi relative (adică reguli de drept aplicabile situației juridice respective), se aplică regulile dreptului civil. Acest lucru este posibil deoarece, pe de o parte, dreptul civil reprezintă baza dreptului privat, iar, pe de altă parte, o serie de ramuri de drept s-au desprins din dreptul civil (de exemplu, dreptul familiei, dreptul comercial).

Secțiunea a II-a. Delimitarea dreptului civil

Pentru a delimita dreptul civil de alte ramuri de drept, astfel încât să se poată, cu ușurință, califica o situație juridică, să se poată stabili care norme îi sunt aplicabile, din care ramură de drept, se utilizează mai multe criterii.

§1. Criterii de delimitare

1. Obiectul de reglementare

Un prim criteriu de delimitare este, așa cum am arătat, *obiectul de reglementare*. Obiectul ramurii dreptului civil îl constituie acele raporturi sociale de natură patrimonială și personal nepatrimonială care se stabilesc între persoanele fizice și persoanele juridice.

2. Metoda de reglementare

Metoda de reglementare constă în poziția părților, care poate fi de egalitate sau de subordonare. În dreptul civil, metoda este de egalitate juridică a părților în raporturile dintre ele.

3. Caracterul normelor juridice (regulilor de drept)

Normele juridice sunt regulile generale și abstracte, instituite sau recunoscute de puterea publică, ce reglementează conduita subiecților de drept și a căror respectare este asigurată, la nevoie, prin forța coercitivă a statului¹⁾. Normele de drept civil reglementează conduita subiecților în raporturile juridice civile. Ele se pot clasifica după mai multe criterii și anume:

- În funcție de *caracterul conduitei prescrise*, normele juridice pot fi imperative și dispozitive.

Normele imperative sunt acele reguli de drept pe care subiectele (persoanele fizice și juridice) sunt obligate să le respecte; ele nu pot stabili alte reguli pentru raporturile dintre ele.

Normele imperative, la rândul lor, se împart în:

- *onerative*: care impun o anumită conduită; de exemplu, conform articolului 1597 Cod civil, „Depozitul voluntar nu se poate face decât prin înscris”²⁾;

- *prohibitive*: care interzic o anumită conduită; de exemplu, conform articolului 539 alineatul 1 Cod civil, „Proprietarul nu poate prin faptul său nici cu orice chip vătăma drepturile uzufructuarului”³⁾.

¹⁾ A se vedea și I. Ceterchi, I. Craiovan, *Introducere în teoria generală a dreptului*, Editura All, București, 1993, p. 35.

²⁾ Conform articolului 1101 din *noul Cod civil*, „Sub sancțiunea nulității absolute, opțiunea succesorală este indivizibilă și nu poate fi afectată de nici o modalitate.” (*Noul Cod civil*, adoptat prin Legea nr. 287 din 24.07.2009, nu a intrat în vigoare. Potrivit articolului 2664 din respectivul cod, acesta va intra în vigoare la data care va fi stabilită în legea pentru punerea lui în aplicare. În termen de 12 luni de la data publicării, guvernul va supune parlamentului spre adoptare proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Codului civil).

³⁾ Conform articolului 752 din *noul Cod civil*, „Dreptul de uz ori de abitație nu poate fi cedat, iar bunul ce face obiectul acestor drepturi nu poate fi închiriat sau, după caz, arendat.”

Normele dispozitive sunt acele reguli de drept, prin care subiectele au posibilitatea, fie să aleagă o anumită conduită dintre mai multe indicate de legiuitor, fie să stabilească ele însele regulile ce li se vor aplica.

Normele dispozitive pot fi:

- *permissive*: care dau posibilitatea părților să aleagă o anumită conduită dintre mai multe indicate de legiuitor; de exemplu, conform articolului 685 Cod civil, „Succesiunea poate fi acceptată curat și simplu sau sub beneficiu de inventar”;

- *supletive*: dacă subiectele nu și-au ales ele însele regulile aplicabile, se aplică o regulă stabilită de legiuitor pentru acea situație; de exemplu, conform articolului 1534 Cod civil, „Mandatul este fără plată când nu s-a stipulat contrariul”¹⁾.

Caracterul normelor juridice nu servește doar la delimitarea dreptului civil de alte ramuri de drept, ci și la determinarea sancțiunilor, în cazul încălcării lor.

În dreptul civil predomină normele dispozitive.

• În funcție de *interesul ocrotit*, normele juridice pot fi de ordine publică și de ordine privată²⁾.

Normele de ordine publică, depășind sfera intereselor private, protejează interesele publice, ale societății. Noțiunea de ordine publică înglobează toate principiile și regulile de ordine socială și morală pe care legiuitorul le-a considerat esențiale pentru societate³⁾. În aplicarea normelor, distincția între cele de ordine publică și cele de ordine privată se face de către judecător (adică de către cel care aplică legea și cu ocazia aplicării ei, în fiecare caz în parte), în cazul în care legiuitorul nu a arătat expres în conținutul normei că este de ordine publică.

Toate normele de ordine publică sunt imperative (însă, nu toate normele imperative sunt de ordine publică⁴⁾); de exemplu, norma cuprinsă

¹⁾ Conform articolului 955 alineatul 1 din *noul Cod civil*, „Patrimoniul defunctului se transmite prin moștenire legală, în măsura în care cel care lasă moștenirea nu a dispus altfel prin testament.”

²⁾ A se vedea G. Boroș, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, ed. a 4-a, Editura Hamangiu, București, 2010, p. 16.

³⁾ A se vedea O. Ungureanu, *op. cit.*, p. 30.

⁴⁾ De exemplu, conform articolului 1321 Cod civil, „În toate cazurile, vânzătorul trebuie să fie condamnat la daune-interese, dacă urmează vreo vătămare pentru cumpărător din nepredarea lucrului la timp”. Această normă este impe-

în articolul 813 Cod civil („Toate donațiile se fac prin act autentic”)¹⁾ este o normă imperativă de ordine publică; interesul public ocrotit constă în asigurarea principiului irevocabilității donațiilor, pentru că, dacă donațiile s-ar putea face prin orice act sub semnătură privată, înscrisul ar putea fi ușor distrus de către donator și astfel nu s-ar putea asigura securitatea circuitului civil²⁾; implicit, este protejat și un interes privat, particular și anume, este protejată voința donatorului³⁾, care dispune irevocabil de un drept al său în favoarea unei alte persoane.

Normele de ordine privată ocrotesc interese particulare. Normele dispozitive sunt întotdeauna de ordine privată (însă, nu toate normele de ordine privată sunt dispozitive). De exemplu, conform articolului 1336 Cod civil, „Vânzătorul răspunde către cumpărător: 1. de liniștita posesiune a lucrului, și 2. de viciile aceluiași lucru.”⁴⁾ Normele la care se referă punctul 1 și punctul 2, adică răspunderea pentru evicțiune și răspunderea pentru vicii a vânzătorului, sunt de ordine privată și dispozitivă, deoarece ocrotesc un interes particular, al cumpărătorului, și părțile pot deroga de la ele, agravând obligația, micșorând-o sau înlăturând-o complet⁵⁾.

Interesul clasificării normelor în norme de ordine publică și de ordine privată se regăsește în materia nulităților, când judecătorul stabi-

rativă, dar nu și de ordine publică, deoarece operează în favoarea cumpărătorului, fiind deci de ordine privată. La fel în cazul articolului 1683 alineatul 1 din *noul Cod civil*: „Dacă, la data încheierii contractului asupra unui bun individual determinat, acesta se află în proprietatea unui terț, contractul este valabil, iar vânzătorul este obligat să asigure transmiterea dreptului de proprietate de la titularul său către cumpărător.”

¹⁾ Aceași prevedere se regăsește și în articolul 1011 alineatul 1 din *noul Cod civil*.

²⁾ A se vedea Fr. Deak, *Contracte civile și asigurări*, vol. II, Editura Actami, București, 1995, p. 19-20.

³⁾ A se vedea Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, ed. a III-a, Editura Universul Juridic, București 2001, p. 122.

⁴⁾ În mod asemănător, dar mai complet, prevede articolul 1672 din *noul Cod civil*: „Vânzătorul are următoarele obligații principale: 1. să transmită proprietatea bunului sau, după caz, dreptul vândut; 2. să predea bunul; 3. să îl garanteze pe cumpărător contra evicțiunii și viciilor bunului.”

⁵⁾ A se vedea Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, op. cit.*, p. 83 și 91-92.

lește, în funcție de interesul ocrotit, sancțiunea nulității absolute sau relative, care au regimuri juridice distincte.

● În funcție de *întinderea aplicării normelor juridice*, acestea pot fi generale și speciale.

Normele generale se aplică în toate cazurile, iar cele *speciale* numai în cazurile expres stabilite de lege. Aceasta înseamnă că, în cazul în care există o normă generală și una specială, care reglementează aceeași situație juridică, se aplică cu prioritate cea specială¹⁾; deci norma specială derogă de la cea generală și este de strictă interpretare și aplicare. De exemplu, în materia închirierii unei locuințe, normele generale sunt cuprinse în Codul civil (articolul 1410 și următoarele), iar cele speciale în legislația locativă; pentru a lua un exemplu mai precis, conform articolului 1437 Cod civil (norma generală), după expirarea termenului contractului, contractul de închiriere poate fi reînnoit prin tacita reînnoire; conform articolului 14, alineatele 1 și 4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999²⁾ (norma specială), după expirarea termenului contractului, chiriașul are dreptul la reînnoirea contractului pentru aceeași perioadă³⁾.

4. Natura sancțiunilor

Nerespectarea normelor juridice atrage o consecință negativă, o sancțiune pentru autorul ei⁴⁾. Sancțiunile diferă, însă, în ramurile de drept. Specifică dreptului civil este sancțiunea restabilirii dreptului subiectiv civil încălcat, de regulă, prin repararea prejudiciului (pagubei) cauzate prin încălcare. De exemplu, dacă vânzătorul nu predă lucrul (așa cum prevede articolul 1313 Cod civil) și cumpărătorul a plătit prețul, acesta din urmă îl va chema în judecată pe vânzător, solicitând instanței să-l oblige la predarea lucrului sau, dacă nu mai este posibil

¹⁾ A se vedea G. Boroș, *op. cit.*, p. 16-17.

²⁾ Aprobată prin Legea nr. 241/2001 (publicată în M. Of. nr. 265 din 23 mai 2001), cu modificările ulterioare.

³⁾ A se vedea Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, op. cit.*, p. 197-199.

⁴⁾ A se vedea Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, ed. a XI-a, revăzută și adăugită de Marian Nicolae, Petrică Trușcă, Editura Universul Juridic, București, 2007, p. 26.

(pentru că l-a vândut altcuiva, de exemplu), să-i restituie prețul și să-i plătească daune interese, adică pagubele pe care le-a suferit (de exemplu, dobânzi la suma respectivă, sau și daune morale).

5. Calitatea subiectelor

În dreptul civil subiectele nu au o calitate specială; sunt persoane fizice sau persoane juridice. Dar în alte ramuri de drept subiectele au o anumită calitate (de exemplu în dreptul administrativ, cel puțin un subiect este organ administrativ de stat).

6. Principiile proprii ale ramurii

Principiile de drept sunt reguli de bază, idei călăuzitoare¹⁾, care stau la baza activității judiciare. Există trei categorii de principii: principii care se aplică în toate ramurile de drept, (adică generale, care stau la baza întregului sistem de drept); principii caracteristice pentru fiecare ramură de drept; în cadrul ramurilor, principii specifice anumitor instituțiilor din ramura de drept respectivă.

Principiile fundamentale ale dreptului sunt acele idei de bază, comune tuturor ramurilor de drept și care se regăsesc în toată legislația. Dintre acestea pot fi enumerate: principiul egalității în fața legii, principiul separației puterilor în stat ș.a.²⁾; ele se aplică și în dreptul civil.

Principiile specifice dreptului civil se aplică în întreaga ramură, tuturor instituțiilor, constituind temeiul de apreciere și de evaluare a normelor juridice civile³⁾. Aceasta înseamnă că, ori de câte ori, normele civile sunt supuse interpretării, deoarece conțin reguli neclare sau care sunt susceptibile de mai multe înțelesuri, interpretarea se face astfel încât normele să corespundă principiilor dreptului civil. De asemenea, atunci când pentru o situație juridică, legiuitorul a omis edictarea unei norme și se ivește un litigiu în legătură cu aceasta, judecătorul aplică principiile dreptului civil pentru a-l putea soluționa⁴⁾.

¹⁾ A se vedea Șt. Răuschi, C.T. Ungureanu, *Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică*, Editura Fundației Chemarea, Iași, 1995, p. 13.

²⁾ Aceste principii sunt studiate la disciplina *Teoria generală a dreptului*.

³⁾ A se vedea O. Ungureanu, *op. cit.*, p. 23.

⁴⁾ Judecătorul nu poate refuza soluționarea litigiului pe motiv că nu există dispoziții legale care să reglementeze situația juridică respectivă. Aceasta reiese

Principiile specifice dreptului civil sunt: principiul proprietății, principiul egalității în fața legii civile, principiul îmbinării intereselor personale cu interesele generale, principiul garantării și ocrotirii drepturilor subiective civile.

Principiile specifice anumitor instituții din ramura dreptului civil sunt reguli de bază care se aplică numai într-o instituție sau în mai multe instituții ale dreptului civil. O *instituție de drept civil* reunește un grup de norme juridice civile, care reglementează subdiviziuni ale obiectului dreptului civil, precum: raportul juridic civil, actul juridic civil, dreptul de proprietate, succesiunea, contractele, prescripția extinctivă ș.a.

Pot fi enumerate următoarele principii specifice anumitor instituții ale dreptului civil:

- principiul consensualismului, care privește forma actului juridic civil;
- principiile forței obligatorii, irevocabilității și relativității actului juridic civil, care privesc efectele actului juridic civil;
- principiul ocrotirii bunei credințe, care se regăsește în mai multe instituții ale dreptului civil, precum drepturile reale, răspunderea civilă, etc.;
- principiul proximității gradului de rudenie, specific moștenirii legale¹⁾.

Datorită importanței pe care le prezintă, vor fi analizate în continuare *principiile specifice dreptului civil*, care sunt aplicabile în toată ramura dreptului civil.

din articolul 3 Cod civil: „Judecătorul care va refuza de a judeca, sub cuvânt că legea nu prevede, sau că este întunecată sau neîndestulătoare, va putea fi urmărit ca culpabil de denegare de dreptate”. O prevedere asemănătoare se regăsește în *noul Cod civil* și anume: articolul 1 alineatul 1 – „În cazurile neprevăzute de lege, se aplică uzanțele, iar în lipsa acestora, dispozițiile legale privitoare la situații juridice asemănătoare, iar când nu există asemenea dispoziții, principiile generale ale dreptului”. A se vedea și Șt. Răusch, C.T. Ungureanu, *op. cit.*, p. 13.

¹⁾ Principiile specifice instituțiilor dreptului civil vor fi studiate în cadrul diferitelor materii; de exemplu, principiile forței obligatorii, irevocabilității și relativității actului juridic civil vor fi analizate la teoria generală a obligațiilor.

6.1. *Principiul proprietății*

Dreptul de proprietate este cel mai important drept patrimonial. Viața omului are în centrul ei material ideea de proprietate. Proprietatea este un instinct, care în societate a fost supus unor reglementări, tocmai pentru a-l putea controla.

Dreptul de proprietate este consacrat în Constituția României din 1991¹⁾, în articolele 44 și 136. Conform articolului 44, dreptul de proprietate este garantat, iar proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. „Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.” Articolul 136 prevede că „(1) Proprietatea este publică sau privată. (2) Proprietatea publică este garantată și ocrotită prin lege și aparține statului sau unităților administrativ teritoriale. <...> (4) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. <...> (5) Proprietatea privată este inviolabilă, în condițiile legii organice.”

Dreptul de proprietate are, deci, două forme: dreptul de proprietate publică – al cărui titular este statul și unitățile administrativ teritoriale – și dreptul de proprietate privată – al cărui titular este, fie persoana fizică, fie persoana juridică.

Proprietatea este definită în Codul civil, în articolul 480, ca fiind „dreptul ce are cineva de a se bucura și a dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege.” Textul nu clarifică natura dreptului de proprietate, ci arată care este conținutul său, enumerând atributele sale – posesia, folosința și dispoziția²⁾; caracterul absolut³⁾ al dreptului de proprietate, menționat în text, ar fi trebuit

¹⁾ Așa cum a fost revizuită prin Legea nr. 429/2003 (M. Of. nr. 758 din 29 octombrie 2003); Constituția a fost ulterior republicată, dându-se textelor o nouă numerotare.

²⁾ Din utilizarea noțiunii „a se bucura” reies două atribute: posesia și folosința.

³⁾ Legiuitorul de la 1864, de când datează Codul civil, a utilizat termenul „absolut” pentru a evidenția faptul că titularul dreptului de proprietate poate să dispună cum dorește de bun, în limitele legii. A se vedea, în acest sens,

înlocuit cu acela de perpetuu¹). În *noul Cod civil*, potrivit articolului 552, „Proprietatea este publică sau privată”, iar, conform articolului 555 alineatul 1, „Proprietatea privată este dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun, în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege.” În literatura juridică², dreptul de proprietate a fost definit ca fiind „dreptul subiectiv care permite titularului său, persoană fizică sau juridică, să posede, să folosească și să dispună liber de un lucru, care se află supus în mod exclusiv și perpetuu în puterea proprie a titularului său.” O altă definiție: dreptul de proprietate este dreptul real principal, care conferă titularului său atributele de posesie, folosință și dispoziție asupra bunului apropiat în formă privată, atribute care pot fi exercitate în mod absolut, exclusiv și perpetuu, cu respectarea limitelor materiale și juridice³).

Normele juridice civile reglementează proprietatea, conținutul său, precum și mijloacele de ocrotire a dreptului de proprietate, acțiunea în revendicare fiind mijlocul specific⁴.

6.2. Principiul egalității în fața legii civile

Principiul egalității în fața legii se desprinde din articolul 16 alineatul 1 din Constituție: „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.” Acest principiu este aplicabil în toate ramurile de drept. În dreptul civil, având în vedere metoda lui de reglementare, adică aceea a egalității între subiectele raporturilor

E. Safta-Romano, *Dreptul de proprietate privată și publică în România*, Editura Graphis, Iași, 1993, p. 21.

¹ Caracterul perpetuu al dreptului de proprietate constă în aceea că dreptul de proprietate durează atâta timp cât există bunul și nu se stinge prin neuz. A se vedea E. Safta-Romano, *op. cit.*, p. 23; I.P. Filipescu, *Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale*, Editura Actami, București, 1994, p. 78.

² A se vedea E. Safta-Romano, *op. cit.*, p. 21.

³ A se vedea V. Stoica, *Drept civil. Drepturile reale principale*, Editura C. H. Beck, București, 2009, p. 93.

⁴ Mijloacele de apărare a dreptului de proprietate sunt acele acțiuni care permit titularului dreptului înlăturarea oricăror atingeri aduse dreptului de proprietate și asigurarea exercitării lui în condiții normale (a se vedea E. Safta-Romano, *op. cit.*, p. 335). Aceste acțiuni se împart în petitorii și posesorii. Ele vor fi studiate la materia „Teoria generală a drepturilor reale” (a se vedea și V. Stoica, *op. cit.*, p. 456-494).

juridice civile, acest principiu se traduce prin faptul că persoanele fizice și juridice au o egală capacitate juridică, o egală aptitudine de a avea drepturi și obligații și au o posibilitate egală de a exercita aceste drepturi¹⁾. Toate persoanele fizice și juridice sunt egale în fața legii civile. Trebuie precizat, însă, pe de o parte, că persoanele fizice, indiferent de „sexul, rasa, naționalitatea, religia, gradul de cultură sau originea”²⁾ lor, sunt egale; aceste caracteristici nu au nici o influență asupra capacității. Pe de altă parte, toate persoanele juridice *dintr-o anumită categorie* se supun, în mod egal, reglementărilor elaborate pentru categoria respectivă de persoane juridice³⁾. În cazul persoanelor juridice se ține seama, deci, de specialitatea capacității lor de folosință.

În *noul Cod civil*, egalitatea în fața legii civile este reglementată în articolul 30: „Rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia, vârsta, sexul sau orientarea sexuală, opinia, convingerile personale, apartenența politică, sindicală, la o categorie socială ori la o categorie defavorizată, averea, originea socială, gradul de cultură, precum și orice altă situație similară, nu au nici o influență asupra capacității civile.”

6.3. Principiul îmbinării intereselor personale cu interesele generale

Drepturile civile ale persoanelor fizice sunt recunoscute în scopul de a le satisface interesele personale materiale și culturale, în acord cu *interesul general*, potrivit legii și regulilor de conviețuire socială⁴⁾. Aceasta înseamnă că persoanele fizice trebuie să-și exercite drepturile astfel încât să nu aducă atingere drepturilor celorlalți. În sens contrar, pot fi trase la răspundere pentru abuz de drept (pentru exercitarea abuzivă a drepturilor civile). Potrivit articolului 14 alineatul 1 din *noul Cod civil*, persoanele fizice și cele juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu

¹⁾ A se vedea Șt. Răuschi, C.T. Ungureanu, *op. cit.*, p. 14.

²⁾ A se vedea articolul 4 alineatul 2 din Decretul nr. 31/1954.

³⁾ Principiul specialității capacității de folosință a persoanei juridice, care va fi studiat în partea a doua a acestei materii, face ca o persoană juridică să fie supusă *anumitor* norme juridice, în funcție de activitatea pe care o desfășoară în vederea îndeplinirii scopului pentru care a fost creată.

⁴⁾ A se vedea articolul 1 din Decretul nr. 31/1954.